

HONNING & JORDBÆR

Lørdag den 20. juni var indbyggerne i Hørsholm inviteret til 'honning og jordbær'-dag i Skolebigården. Mange tog imod tilbuddet om dels at smage nyhøstet honning og friske jordbær og dels til få et kig ned i bistaderne – og da arrangementets nåede sin afslutning kl. 17, kunne arrangørerne også melde: at alle jordbær var spist.

I dette nummer

- ◆ Thymol virker mod trakémider
- ◆ Spis bier og bilarver
- ◆ Egedal Bilaug - fest i Kokkedal
- ◆ Pollensnak i Sandholmlejren
- ◆ Fugtig dronningeavl
- ◆ Skift dronning i august
- ◆ Biodynamiske bier
- ◆ Så'n pakker du rammer

Dement Thymol ævl

Bierne forsvandt pludselig sporløst for LiseLotte. Hun oplevede sandsynligvis et CCD-tilfælde (colony collapse disorder), som det blev beskrevet i Bi-Ord nr. 75.

Desværre blev CCD i artiklen kædet sammen med brugen af Thymol og brugen af Thymol som middel mod traké-miden. Og det er - ifølge BiSam - helt forkert.

-Thymol virker ligesom myresyre mod trakémiden - og med hensyn til CCD, er årsagen til de mange amerikanske døde bi-familier stadig udokumenteret. Én teori er 'Israeli Acute Paralysis Virus', men det er blot én af mange teorier, siger Bi-Sam, der også har sin helt egen CCD-teori: Når bierne ikke vender tilbage til deres stade, virker det som om, bierne har fået Alzheimer. Bierne forlader deres hus og kan ikke finde hjem, siger Bi-Sam med et glimt i øjet.

Den æteriske olie af timian kaldes thymol. Det blev isoleret i 1725 af den tyske apotekerer Neuiuiann.

Formanden har ordet

2015 vil gå over i historien som året, hvor alle bier sværmede. Det er måske ikke helt rigtigt, Men aldrig har vi i foreningen fået så mange opringninger om bisværme, og aldrig har vi løbet så meget rundt for at fange sværme. Heldigvis er foreningens korps af sværmentere nu så stort, at alle, der har ringet eller sendt mail til foreningen, har fået god service. Tak for det til alle foreningens sværme-hentere.

Det er nok ikke tilfældigt, at der er et år som i år, at bierne sværmer. Kombinationen af en god forårsperiode og en lang regnfuld sommer, betyder, at de fleste bifamilier er brændt inde med et stort overskud af arbejdskraft. Hvad er da mere naturligt end at bruge overskuddet til end at drage ud i verden og grundlægge nye bosættelser.

Forhåbentlig har al sværmeriet ikke taget modet fra alle jer nye biavlere. Det godt være lidt af et chok at møde sværme-celler overalt i bifamilien. Hvad nu? Kan man foregribe sværmen? Kan man nå at give mere plads? Skal man fjerne dronningecellerne, klippe vingerne på dronningen, lave en ny bifamilie, inden sværmen går? Alt blev sikkert prøvet, og alligevel gik der en sværme eller to.

Det kedelige ved sværme og gråt vejr er, at det koster honning. Men, trods sværme, kom der honning i kasserne.

Vi høster i skolebigården søndag den 16. august fra morgenstunden, kom nye som gamle biavlere og vær med til at få bragt høsten i hus.

Ole Michael

ALWAYS ZINK TWICE

Spis bier og bilarver og lev sundt.

Biernes blod indeholder 30 gange så meget zink som menneskeblod, (kun enkelte krabbearter viser tilsvarende høje koncentrationer) og zinken har blandt andet betydning for et robust immunforsvar og er vigtigt i vækstperioderne.

Ifølge bladet Birøkteren nr. 10 – 2002 er dr. Gro Amdam fra Norges Landbrughøjskole af den overbevisning, at insekter, som eksempelvis bier, kan være en lokal, billig kilde til zink for befolkningen i fattige lande, der lever af meget ensidig kost.

Gro Amdam har forsket i aldringsprocesser og dannelse af vinterbier i samfund med varroa, og hun har studeret zinkniveauet i bier, fordi stoffet er vigtigt for arbejderbiernes evne til at leve længe.

Zinkmangel

Det er protein som bærer zinken rundt i kroppen. Bliver tilførslen knap, vil kroppen automatisk begynde at rationere zinken. Det første symptom er immunsvigt, når mængden af hvide blodlegemer skrumpet. Bliver zinkmanglen akut er resultatet diaré og sygdomstilstande i mave, tarm og hjerne.

Så lidt skal der til

Ifølge Gro Amdam får en voksen mand dækket sin dagsration af zink af ca. 50-100 gram voksne bier. Når vi ved, at en arbejderbi vejer omtrent 1/10 gram, må man sætte 500 - 1.000 arbejderbier til livs daglig.

Holder man sig til droneyngel, har man sandsynligvis behov for betydelig færre (og man svækker ikke familien). Desuden er droneyngel langt mere velsmagende, tilføjer hun og dronepupperne er næringsbomber. Mange naturfolk spiser jo mange larver og insekter, - og vi kan have meget at lære af dem.

Zinken er ikke flygtig, så man kan godt fryse larver og pupper ned til senere brug. Skulle jeg virkelig slå mig løs i køkkenet, ville jeg brug dronepupper som er lige nøjagtig så gamle, at øjnene begynder at tage farve, siger Gro.

Gro ville friturestege eller grille larverne i lidt olie eller en wokpande. Dertil en jugoslavisk dronepuppeli-kør. Skulle hun benytte voksne arbejderbier, ville Gro fjerne den bageste del af bagkroppen (fra sjette led), så både tarm og brod følger med.

En miljøgift

Ifølge Søren Wium-Andersen er dit dagsbehov for zink 12 milligram. Svineavlernes millioner af smågrise får 2000 milligram zink pr. kilo foder i fjorten dage. Da zinken ryger ud af grisen igen, bliver resultatet problematiske forhøjede værdier af zink i jorden, når gyllen køres ud.

Bi-sandwich

Bi-Sam har suppleret med en opskrift. Det følgende er en variant af den kendte 'bacon, salat og tomat'-sandwich, hvor hjælp bi-yngelbøffer i stedet for bacon.

Ingredienser:

Bi-yngel, (larver/ hvide pupper)
200 g
1 æggehvide
1 tsk smør
1/4 tsk honning
1 tomat
1 salatblad
2 skiver toast brød
1 spsk mayonnaise
1 knivspids salt.

Sautér bi-ynglen i smør med en lille smule salt og et par dråber honning. Når ynglen bliver gyldenbrun og får et sprødt udseende tages de af panden og bland med æggehvide, så der lige præcist er nok til at binde biynglen sammen. Form massen til en bøf og steg den kort på panden på begge sider.

Rist brødet og skær tomaten i skiver. Smør mayonnaisen på det ristede brød og placer bi-yngelbøffen på salat og tomat.

Generalforsamling

Hørsholm og Omegns Biavlerforening indkalder hermed til ordinær generalforsamling onsdag den **28. oktober 2014 kl. 19.30.**

Dagsorden ifølge vedtægter. Generalforsamlingen afholdes i Fritidshuset, Vestre Stationsvej 12, 2960 Rungsted Kyst.

Hørsholm og Omegns Biavlerforening

Formand: Ole Michael Jensen, Enghave 21C, 2960 Rungsted Kyst, tlf.: 45 57 16 59 olemichjensen@gmail.com

Kasserer: Mogens Snog, Gormsvej 8, 2960 Rungsted Kyst. 31764588. mogens.snog@gmail.com - Bank: 1329 0290 051747.

Øvrig bestyrelse: Jens Blume Larsen: 61 69 49 95, Kirsten Wielandt: 49 13 21 17, Hans Kjærgaard: 21 18 74 07, Finn Steno Thygesen, 21 72 09 61 og Ole Sam Nielsen (BI-Sam): 20 10 52 63.

Kyndige biavlere: Kyndige biavlere kan syne bifamilier og udstede sundhedsattester i forbindelse med flytning. Kun bifamilier, der er synet må flyttes til en anden bigård: Ejner Olsen (61 26 04 56 / murer.olsen@mail.dk), Bjarne Sørensen (49 14 74 19, 91 33 35 30 / pernilleogbjarme@privat.dk), Peter Hørmø (48 18 88 90 / peter.gabriela@mail.dk), Ole Sam Nielsen (48 25 46 93 / bisam@post.tele.dk), Peter Talmark (21 64 01 40 / talmark@hotmail.com), Søren Wium-Andersen (51 78 91 15 / wa23@hotmail.dk) og Jens Blume Larsen (61 69 49 95 / jensblume@hotmail.com) og Finn Steno Thygesen, (48 17 02 20, 21 72 09 61 / bifinn@hath.dk)

Skolebigård: Bipavillon og bistader i Rungsted Hegn, bag skovløberhuset for enden af Sdr. Jagtvej.

Vintermøder: Foredragssalen i Fritidshuset. Vestre Stationsvej 12, 2960 Rungsted

Mail: info@horsholmbiavl.dk Hjemmeside: www.horsholmbiavl.dk

Kulturfest i Kokkedal

*Efter fire måneder er Egedal
Bilaug godt funderet.*

Til næste år er Egedal Bilaug stillet i udsigt, at bilaugget måske kan indgå som del af et større klimatilpasningsprojekt ved åen, - et projekt, der bl.a. også omfatter beboernes podede æbletræer.

Men bi-laugets vej til succes, har også mødt modgang. Bilaugget kom til verden i april, da Rasmus Offersen flyttede én af sine bifamilier til Egedalsvænge.

Men da nogle beboere følte sig utrygge og truede med at brænde stedet af, måtte bierne i første omgang flytte, og har da også været udsat for hærværk en enkelt gang.

Stor-familie

Siden har Bilaugget købt en stor bifamilie af Bi-Sam, der har udviklet sig fint og har leveret en god gang forårshonning.

-Det var en god oplevelse at slynge

Mette Jensen, sønnike Andreas og Rasmus Offersen bemandede boden til Kokkedal Byfest i maj.

honning sammen med gruppen af biavlere i bilaugget, som aldrig tidligere havde prøvet at slynge honning, fortæller Rasmus.

Kernegruppen i bilaugget består nu – udover Mette og hendes søn – af Sarah, som er pælæstinenser fra Libanon, Rosa fra Peru, samt Lene og Marianne og Eyub Sahan, der alle mødes hver mandag kl. 18.

Er der blandt foreningens medlemmer nogle, som er interesseret i at snuse til biavl, er de velkomne til at deltage – ring i givet fald på tlf.: 60 16 72 03 til Mette Jensen.

Hans Beurling passer godt på 'guldet'.

Fugtig dronninge-avl

Udbyttet af årets dronningeavlerkursus, (der bl.a. er grundlaget for udskiftningen af Skolebigårdens æglæggere og nye biavlernes start - familier), var i år ikke nogen ubetinget succes. Fem nye dronninger blev resultatet: Fire lokal-parrede dronninger og én ø-parret.

Om det så er den fugtige sommer eller kursisternes manglende kompetencer diskuteres fortsat indædt. Resultatet af dronningeavlernes indsats de tidligere år har ligget på mellem femten og tyve dronninger.

På lejr tur til Sandholm

Midt i Juli havde BiSam og Finn arrangeret en flot rundvisning på arealerne omkring Sandholmlejren, hvor BiSam har

samlet pollen til CSI projektet. I Sandholmlejrens messe fortalte Asger Søgaard fra Danmarks Biavlerforening de mange fremmødte om CSI-Pollen projektet. (*Citizen Science of Pollen diversity*), der har til formål at afklare, om man ved en analyse af antallet af forskellige farver på pollen-kornene kan få indtryk af den diversitet, der er biernes fødegrundlag i forskellige biotoper.

Asger, Søren og Bisam

Skift dronning i august

Det er tid at skifte dronninger. August er absolut den bedste måned at skille sig af med sine udtjente dronninger og erstatte dem med nye. Det er nemt, og alligevel kan det drille.

Når det går let i august, er det fordi bierne nu er afskåret fra selv at byde ind med en parret dronning. De kan ikke længere nå at fodre en larve op med gelé royale og få den parret. Derfor må de leve med den dronning, de bliver tilbudt af biavleren. Bierne "ved" godt, at de er for sent på den i forhold til droneslaget.

Udskiftningen af den gamle dronning sker ved, at man fjerner den gamle dronning og tilsætter den nye i det transportbur, man modtager den i. På den måde når bierne knap nok at savne den gamle dronning, før de kan lugte den nye. Put en tændstik gennem hullet i buret og hæng det ned mellem to tavler, der hvor den gamle dronning gik. Husk at fjerne plastikforseglingen.

Den gamle dronning skal fjernes

Det kan naturligvis være en opgave i sig selv at finde den gamle dronning, især hvis den ikke er mærket. Men efter høst og efter myresyrebehandling, tynder det noget ud i bierne, ligesom yngellejet er begrænset. Dette gør det lettere.

Lad øjnene vandre vandret hen over den enkelte tavle i tre-fire baner. Tjek også kanterne af tavlen. Kig efter en blank og ensfarvet bagkrop snarere end en stor og stribet. Så vil dit blik undgå eventuelle droner og samtidig fange små jomfrudronninger.

Når du løfter en tavle, så kig skråt ned på den næste tavle i bistadet. Der kan man tit være heldig at se dronningen. Brug kun et halvt minut på den enkelte tavle, da dronningen så vil prøve at gemme sig. Sker det, er den umulig at få øje på. Hold øje med en lang spids rumpe, som ikke mindst bliver tydelig, når dronningen runder tavlekanten for at komme om på bagsiden.

Finder man ikke dronningen ved første gennemgang, kan man naturligvis kigge tavlerne igennem igen; men tit forgæves. Prøv hellere lidt senere.

Store chancer for at det går godt

I praksis sker udskiftningen ved at man fjerner den gamle dronning for i samme arbejdsgang at sætte den ny til. Så går det nogle timer mens sukkerproppen bliver spist af de omgivende arbejderbier, og dronningen kan spadserer ud.

Det går næste altid godt, men kun næsten. Samme succesrate opnår man ved at dyp-

pe dronningen i sukkervand eller drysse den og de omgivende bier med mel og så tilsætte den uden bur.

Forbedring af succesraten

Vælger man buret, kan man ifølge nu afdøde Hugo Olsen øge succesraten ved at smøre buret ind i bifamiliens egen honning. Snup lidt på en finger fra "fedkanten" øverst på en yngeltavle og smør det ud over buret.

Man øger yderligere succesraten, hvis man fjerner følgebierne. Der er nemlig en chance for, at dronningen med følge går i panik, når de pludselig omgives af fremmede bier. Det kan få følgebierne til at stikke til højre og venstre og ved et uheld kan de komme til at ramme deres egen dronning.

Følgebierne fjernes i et bitæt rum, hvor man forsigtigt åbner buret op mod et lukket vindue. Når man åbner transportburet, vil alle bierne og måske også dronningen flyve mod ruden, idet de går efter lyset. Nu kan man let få dronningen tilbage ved at holde buret over hende på ruden. Følgebierne lukkes ud af vinduet.

Ugler i mosen

Men selv med disse forholdsregler, kan det gå galt. Det gør det fx hvis bierne har fået den samme idé og vil skifte deres dronning i august.

I så fald sidder der en eller to skifteceller et sted på tavlerne. Der kan også gå en uparret jomfru, eller endog en parret dronning, dvs. mor og datter, der lægger æg samtidig. Et sikkert tegn på, at der er ugler i mosen, er droner i familien midt i august. Bierne udsætter nemlig droneslaget, hvis de er ved at lave en ny dronning.

På lånt tid

Når du låner grej i foreningen, så husk at levere det tilbage !!!

Så hurtigt som muligt, så andre også kan få glæde af det.

Fjern konkurrenter

Vil man være 99% sikker på, at den nye dronning bliver antaget, skal man tjekke, at der ikke allerede er en ny dronning på vej i form af æg, larve, jomfru eller parret dronning.

Det gør man ved at fjerne den gamle dronning og vente 3 dage med at sætte den nye til. Når man kigger efter 3 dage skal der være bygget dronningeceller (nødceller). Er der det, fjernes de, og den nye dronning kan tilsættes som beskrevet.

Hvis der ikke er dronningeceller, er det med at kigge familien igennem igen og tjekke for skifteceller, en jomfru eller en parret dronning.

Skifteceller er nemme at finde. De sidder i ensom majestæt midt på tavlen. En jomfru er også nem at finde. Hun spankulerer nemlig hurtigt rundt på lange rødbrune ben hen over bierne. Både parrede og uparrede dronninger har ellipseformet krop.

Fjern nu konkurrenten. Er der skifteceller er det ikke en jomfru, og er der en jomfru, er der absolut ingen andre dronninger. Jomfruer tolererer ingen konkurrenter.

Held og lykke

Ole Michael

**MOBILE
PAY**

Nu har HOOLF fået en MobilePay-konto. Indbetal via foreningens mobiltelefonnummer **2056 8587**. Så står du i Ole Michaels carport eller i skolebigården og skal betale for glas, dronninger, honning eller foder - kan du betale med det **vuns**. Modtager er: "Skolebigården Rungsted Hegn"

Ole Michael, Søren og Erik i Eriks have.

Biodynamiske bier

Årets sommerudflugt gik i år til det ny Bilaug i Egedalsvænge i Kokkedal, til Verner  ndersens biodynamiske frugtplantage i Slingerup – hvor Verner fik præsenteret sin biodynamiske biavl, fik fortalt en del om biodiversitet og lidt om verdens-altet. På hjemturen så vi Eriks store samling af træer og fik en hyggestund i hans vinterhave, hvor vi blev budt på hvidvin. En hyggelig udflugt på en lidt råkold og regnfuld majdag.

Biodiversiteten understøttes med boliger til de vilde bier.

Biodynamiske bistade og afledt driftsform.

Verner præsenterede sine mammut stader, som biavlerne fandt mere teoretiske end praktiske.

Den lille foderlære

At indvintre sin bifamilie kan være lidt af en videnskab. Lær hvordan på vores hjemmeside:

www.horsholmbiavl.dk.

Slå op under medlemservice og klik på "Den lille foderlære". Der kan du se, om det er smartest at bruge flydende eller fast foder, og hvordan du i øvrigt gør det smartest.

Oprindeligt brugte man sukker, typisk perlemelis, fordi det er nemt at bruge, og sukker er igen ved at vinde indpas.

Så'n pakker du rammer

1. **Stabel rammerne i bundter à maks. 24-25 rammer** og bind dem sammen.

Rammerne lægges let forskudt så hjørneklodserne kan passere hinanden og rammernes toppe og bunde flugter (ikke på kryds og tværs), så de fylder mindst muligt.

Bind dem sammen med snor, så rammerne let kan holdes samlet, når de sænkes ned i smeltekarret.

2. **Mærk hvert bundt med en solid mærkeseddel**, bundet godt til den snor, der holder sammen på rammerne. Mærkesedlen skal kunne tåle smeltekarret. Brug mærkesedler af pap eller de såkaldte manilamærker.

3. **Skriv tydeligt navn** og Voksklub Nordsjælland" forkortet :VK-NS og gerne "Hørsholm". Da hver biavlens rammer bliver smeltet samlet, er det vigtigt, at mærkesedlerne er ens og tydeligt påført navn og tilhørsforhold. Af samme grund er det vigtig, at man kan se, hvor mange sække, der er fra den enkelte biavler. Dette klares ved at skrive: 1 á 5, 2 á 5 osv. til 5 á 5, hvis der fx er tale om 5 sække i alt. Tilhørsforholdet til en biavlerforening gøres ekstra tydeligt med en farve. Hørsholm og Omegns BF (HOFB) er tildelt farven blå. Sæt derfor en blå prik på mærkesedlerne.

4. **Pak hvert bundt i kraftig plast** eller to kraftige plastiksække.

5. **Mærk også posen yderst** - helt som mærkaten på snoren inde i sækken, da det er en hjælp, når poser fra samme biavler skal samles, for at indholdet kan blive smeltet på én gang.

Velkommen til nye MEDLEMMER

Thomas & Pernille Sonne Johansen
Traneholmen 24 3460 Birkerød
Egedalsvænge Bilaug
Egedalsvænge 37 2980 Kokkedal
Per Årseth-Hansen
Kirsebærbacken 5, 3070 Snekkersten

Honning høst-dag

Årets honning-høst-dag er kulminationen på alle årets aktiviteter.

Igen i år går det løs søndag den 16. august. Vi tager honning fra staderne i Skolebigården fra morgenstunden.

Kom kl. syv, hvis du vil se, hvordan man tager honning fra uden at du bliver uvenner med bierne.

Vi samler honningen fra alle familierne, også dem vi har brugt til begynderkurset.

Så til alle de nye biavlere, der var med til at passe en bifamilie i maj: kom forbi og se hvor meget honning, din bifamilie har hentet hjem til stedet. Og se hvordan man lister honning fra bifamilien og derpå fodrer den.

Efter høsten fragter vi tavlerne hen på Hørsholm Skole, hvor vi har lånt skolekøkkenet.

Her stiller vi op med både honning-

Køb glas

direkte fra pallen

Du kan købe glas direkte fra foreningens palle i Ole Michaels carport - **Enghave 21c**.

Glassene er de **klassiske smalle 450 grams honningglas** med metalguldlåg. **Pris 3 kr. pr. stk.**

Husk pap-kasser e.l. til transport. Skriv 'glaskøb' og overfør betaling til foreningens konto i Norda: **1329 0290051747**

Aktivitets-kalender

Lørdag den 8. august kl. 10-15 "Country Fayre" i Præstegårdshaven i Birkerød. Vi stiller op med honningsalg og bi-grej. Vær med til et hyggeligt arrangement.

* **Onsdag den 12. august kl. 19.**

Vi sætter bitømmere på og gør klar til honninghøst lørdag. Der snakkes vinterleje, fodring, og fremstilling af reservefamilier.

* **Søndag den 16. august fra kl. 7.**

Honninghøst og slyngning. Vi høster honning i skolebigården, viser hvordan man tager honning fra, laver vinterleje og fodrer. Slyngningen foregår samme formiddag i Skolekøkkenet på Hørsholm skole.

* **Onsdag den 19. august kl. 19**

Myresyrebehandling og varroakontrol i skolebigården. Få gulvpap og myresyre med hjem for blot 5 kr. pr. bifamilie.

* **Torsdag 28. august - AFLEVERING AF VOKS TIL OMSMELTNING**

VOKSKLUB: indsamling af brugte rammer til voksafsmeltning og rammevask i Bihuset, Tappernøje. Aflever torsdag aften på Enghave 21C i Rungsted.

Aflever "dødsboer" og andre vokstavler på adressen: Enghave 21 C i Rungsted.

Transportudgift 15 kr. pr. sæk. Nye medlemmer underskriver vokskluberkæring.

* **Onsdag den 02. september kl. 19**

Sæsonafslutning i Skolebigården. Husk kaffe og te – og kage måske!

* **Søndag den 6. september, kl. 10-15**

"Farmers Market" på Jagt- og Skovbrugsmuseet. Vi stiller op med mjød og nyslynget honning. Kom og giv hånd med honning- og mjødsmaagsprøver.

* **Onsdag den 28. oktober kl. 19.30**

Generalforsamling. Afholdes den 28. oktober kl. 19:30 i Fritidshuset, Vestre Stationsvej 12, 2960 Rungsted Kyst.

* **Søndag den 22. november kl. 10-12**

Oxalsyredrypning i skolebigården.

* **Onsdag den 25. november kl. 19.00**

Honningmagning og dyst om årets bedste honning. Biavlere, der vil deltage i dysten møder op kl. 19 og afleverer et glas honning med etiket med navn. Kun en prøve pr. medlem pr. disciplin. Vi kårer både den bedste flydende og den bedste faste honning.

Arrangementet afholdes i den store mødesal på biblioteket i Hørsholm